

Háborús téli éjszaka

Ady Endre emlékének

[illegible]

Különös éjszaka ez, be különösen
fénylik – ahogy rásüt a gyertya lángja –
poharamban a vörösbor: összezsavart színházi függöny, –
milyen színjáték kezdetére várva?

Különös éjszaka ez, kísértetesen
ragyog föl hirtelen az ablak jégvirága,
akárha áttetsző tenyér - nem látszik, csak a ránca;
tenyerét az üvegnek
ki feszíti? ki készül
betörni hozzám? ki által leszek
lesújtva vagy megáldva?

Különös éjszaka ez, didergek a holdnak
mindenen átható röntgenfényében állva,
áttetszik benne húsom, csontjaimnak
se látszik, csak az árnya,
de véremen megtörik, nem hatolhat
ereim pirosába,
állok eleven vérfaként, pirosló
ágaimat kitarva,
kapaszkodom piros gyökereimmal
a téli éjszakába,
állok meggörnyedvén az éjnek
fekete szelében – tündérfa, Isten-átka,

[illegible]

is kiköpte.

„Testvér, mi var
voltunk e föld

seben –
lepergünk hát örökre.”

Var voltam?
Átvérzett kötés csak.

Vér, genny,
mocsok rajzolt rám mappát.

Térképed nincs
igazabb nálam,

belém vagy írva,
Magyarország.

„Hallgass,
testvér! Besúg a zápor,

úgy ver, mint
meghajszolt szivünk.

Tavaszbá,
nyárba, őszbe, télbe:

ptömlőcnék négy
falába ütközünk.”

Piros
csizmákban mégis, mintha szívek

kelnének lábra,
indulok már.

„Piros csizmáid,
mint két vérező seb,

nem hiszem,
hogymesszire jutnál.”

III

Különös éjszaka ez: fény lobbant a mennyben,

s futott le pörögve, – talán
a csillag, mely nevezteték Ürömnek,
az hullott közibénk,
mert a vizek megkeseredtek,
és szívemet, mint vörös bársonyt a cigarettaparázs,
átégette – íme, keresztülfúj rajtam a szél;
állok, mint céllövöldében az átlőtt papírfigura,
hallgatok ringlispilzenét, előttem sörhab a
hóbuckás téli táj, álmodozom papírrózsák között,
míg serényen töltenek, céloznak rám a legények.

A csillag, mely nevezteték Örömnnek,
hullott a vizeinkbe,
és váltak forrásaink keserűvé; mint lúgot ivott
cseléd lány, vonaglik e meggyalázott ország;
katonavonatok rágják le falvait: hernyók a faleveleket.
Asztalomon a bor a gyertya különös
fényében, mint vért buzgó seb, remeg;
s forró lámpa a hold: a holtak lelke lepkeként
forog körötte, és megperzselődve a
földre visszapereg.

Különös éjszaka ez: ím, a lassan forduló
földön, mint katonaindulót harsogó
gramfonlemezen a tű, sistereg az a csillag,
mely Örömnök neveztetett.

IV (Váltakozó áramú tápegység)

[illegible]

[illegible]

A hóvirágok –
 ördögínyből
 nőtt fogak – ha
 ránk vicsorogtak,
 pcsizmáink,
 jégállkapcsokat
 proppantva szét,
 rájuk tapostak.

[illegible]

Táncolhatott
 orfeumokban
 Salome
 szemérmetlenül,
 mi csillagos
 eget: gyertyákkal
 rakott asztalt
 ültünk körül.

[illegible]

[illegible][illegible][illegible]

 Különös éjszaka ez; szemközt a dombon,
 mint galléron pizokcsík, ösvény feketéllik,
 pletépett ing a táj - kifosztott
 katonahulla az ország.

 Most látlak igazán, Uram!
 Ereid lövészárkok,
 pizkosan hömpölyög bennük a vér,
 két szemed két puskacsőtorkolat,
 fogaid sírkövek, felpuffadt nyelved,
 mint dögön hízott eb, kushad közöttük.

 Most látlak igazán, Uram!
 Katonád voltam, kiállok a sorból,
 pletémem vállrózsáimat,
 pletémem vállalaimról a Napot, a Holdat;
 sorakozzék fel a kivégzőosztag,
 szememen fehér kendő: behavazott ország,
 pholtomban is letéphetetlen.

Ágak csapódnak ablakomba, mintha
Semmiből lecsüggve
kalitka imbolyogna,
az verdesné az üveget rácsaival.
Vergődik benne foglya:
téli éjszaka.
Ki szabadítja ki?

Ki szabadít meg engem?
Ágak csapódnak ablakomba, mintha
ketrecem rácsai.

Különös éjszaka ez, be különösen
pislákol asztalomon a gyertya;
pátsüt a gyertyalángon
a börtönőr szeme:
Istené. Égek benne,
és égnek könyvlapok, lobognak
bibliám lapjai,
plángolnak angyalszárnyak, égnek a sorok, mint
máglyán a holtak – égett toll szagát,
pégő zsír bűzét érzem én,
érezem már holtomig.

VI (Vadászat)

Lovas-
árnyalakok a ködben,
a
horizont körhintaként forog,
vonulnak
lassan festett naplementék,
kútgépek, őzek, bőgő szarvasok,
cukormáz-tavon hattyúárnyak,
s
egymásba folyva virradatok, esték
forognak
a körhinta koronáján,
deres
mezőn: mézeskalács-szíven
halastó
tükrös négyszöge remeg,

kicirkalmazva rajta: Örök Emlék,
betűi közt
halszáj tátong: cselédlány
készségesen tárulkozó öle,
s a
messzeségből csizmák döngenek,
tágul a
táj s szűkül, új s új menetire
fordul a
körhinta, kíséri
cigánybanda és katonazene,
Rákóczi-
induló, Radetzky-mars
és Száz
forintnak ötven a fele,
s paták
szikráznak, csizmák döngenek,
lovas
árnyalakok a ködben,
forog a
hinta, tart tovább a búcsú,
körvadászat papírmásé lovon,
úri
vadászat, nincsen kezdete,
úri
vadászat, vége nincs soha,
hová
futhatnál, virradat vada,
hová
futhatnál, vadnyúl, szarvas, őz,
előtted
válik hajlongó cigánnyá,
s zendít
rá trágár nótára a fűz,

[illegible]

kancsó és tizenhárom pohár,
 körben,
 mint Krisztus az apostolokkal,
 torzképül
 az Utolsó Vacsora,
 hová
 futhatnál, virradat vada,
 hová
 futhatnál, vadnyúl, szarvas, őz,
 előtted
 válik hajlongó cigánnyá,
 s zendít
 rá trágár nótára a fűz,
 üres a
 kocsmá, de majd megtelik
 veríték-,
 vér-, nyers hús- és kapcaszaggal,
 okádék
 bűzével, no meg a nóták
 édeskés
 akácvirágillatával,
 és kártya
 csattog, mintha angyalszárnyak,
 s holnap
 is tart a búcsú, a vadászat,
 forog
 tovább a horizont, forognak
 papírlovasok a papírlovon,
 mézeshuszárok a kalácslovon,
 egymásba folynak virradatok, esték,
 ezer éve
 vadászat, vigalom,
 úri
 vadászat, nincsen kezdete,

[illegible]

SEBÉBŐL VÉRZIK EL AZ ORSZÁG.

[illegible]

Különös éjszaka ez, ráng, ráng a gyertya lángja, mint
erőszakolt asszony; lobog,
mint katonavonat után lengetett kendő;
leng, mint akasztott hullája a szélben;
remeg a gyertya lángja,
mint döngetett kapu, –
Uram, Tehozzád kérnek
bebocsátást a holtak.

Áttörnek égő hajjal,
lángoló körmökkel, füstölgő orrlukakkal,
jönnek Galíciából, Verdun és Doberdo alól,
előzőnlik a paradicsomot, és a Te szent
trónusod előtt összezsapnak újra.

Ezt akartad, Uram?

Ezt akartad Te, aki mint
spongyát vetted kezedbe a világot,
és letörölvén véle visszavont
parancsolataidat most utolsó
csepp vérünk hulltáig csavargatod?

Üres már a mennyek
fekete táblája, Uram.

Remeg, remeg a gyertya lángja, mint
tüzes kard a sötétség hüvelyéből kivonva;
remeg a kardod, Isten:

MOST ÉN KÖVETKEZEM?

VIII (Passio)

Krisztus-éjszaka,
tenyered

[illegible]

Tücsökcirpelés –
tehetetlen

csikorgatod.

[illegible]

phogy nézel
engem, Éjszaka!

hordja arcod e

Veronika-kendő
Haza?

Vérző vonásaid

[illegible]

Te sorsunkká
feketedő!

[illegible][illegible][illegible][illegible]

Különös éjszaka ez, be különös
színen játszik a gyertya lángjánál a bor:
színházi függöny vöröse, levonva még, - milyen
színjáték kezdetére várva?

Különös éjszaka ez, sötétjében, mint lúgot ivott
cseléd lány, vonaglik e meggyalázott ország.
Katonavonatok rágják le falvait: hernyók a faleveleket.

Különös éjszaka ez, az asztalon
reszket a gyertya lángja,
vergődik, mint horogra akadt hal; remeg,
mint tüzes kard a sötétség hüvelyéből kivonva.

És égnek könyvlapok, bibliám lapjai, felizzanak
a sorok, mint máglyán a holtak – zsíros bűzüket
érezem már holtomig.

Miért nem vetsz a tűzre
engem is, kiszáradt tündérfát, Uram?

Üres a mennyek táblája, a csillag
csak krétanyom repedéseiben.

Ágak csapódnak ablakomba, mintha
a Semmiből lecsüggve
kalitka imbolyogna,
az verdesné az üveget rácsaival.

Ki szabadítja ki
foglyát: a téli éjt?

És felragyognak ablakomon a
jégvirág ráncai: tenyérráncok, – a fagy
tenyeréből ki jósol még nekem
könnyű halált?

Befűtta az utat a hó... Ver még a szívem,
patkók csattognak bennem, hóviharral
küszködik egy lovas.

Hová fut?

Hová futhat még, meggörnyedve, gyötrött
arcát a halál fekete szelébe tartva?

Milyen üzenet bízott reá?

(A Baka István művei. Versek című kötetből.)

[illegible]